

KASVATAMMEKO TIEDOSTAMATTAMME TULEVIA KIUSAAJIA?

Kiusaaminen ilmiönä on syvällä yhteiskuntamme rakenteissa. Kiusaamisessa on kysymys siitä, kuinka kohtaamme toisemme, kuinka kommunikoimme lastemme kanssa ja miten suhtaudumme valtaan ja vastuuseen. Näin sanoo Sara Hellsten, kehityspsykologian maisteri, jonka pro gradu –tutkielman aihe oli kiusaaminen.

Haluan avata laajemman keskustelun kiusaamisesta, koska siinä on kysymys paljon syvemmällä olevasta ilmiöstä, kuin termeistä uhri ja kiusaaja, joiden ympärille keskustelu helposti juuttuu, Hellsten sanoo.

- Haluan keskustella siitä, kuinka me suhtaudumme ilmiöihin kuten asema ja vastuu, autonomian tarve koulussa, tasa-arvo pienten ja isojen välillä. Haluan keskustella kasvatusten menetelmistämme. Voimme itse kukin pohtia kuinka opetamme lapsiamme ottamaan huomioon muut.

Esimerkiksi Hellsten ottaa tapauksen, jossa lapsi repii lelun toisen lapsen kädestä, jonka jälkeen aikuinen nappaa lelun takaisin ja sanoo nuhdellen, ettei toisen kädestä saa ottaa leluja. Minkä vaikutuksen tämä antaa, hän pohtii.

Opettaja avainasemassa

Kiusaaminen yhdistetään usein koulumaailmaan. Opettajien käyttäytyminen on avainasemassa, Hellsten sanoo.

- Mikäli opettajat käyttävät metodeja kuten uhkaus, sanktio ja rangaistus sekä kutsuvat oppilasta ehkä haukkumanimellä, voidaan sanoa, että tämänkaltainen käyttäytyminen sopii määritelmään kiusaamisesta.

- Tällä en tarkoita sitä, että kaikki opettajat kiusaavat oppilaitaan. On todella paljon päteviä opettajia. On kysymys siitä, kuinka kohtaamme oppilaat ja toinen toisemme ja kuinka suhtaudumme vallankäyttöön.

Kiusaaminen ei ole uusi ilmiö

Kiusaamista on ja on aina ollut kaikissa kulttuureissa ja yhteiskunnissa. Ilmiönä kiusaamista alettiin tutkia vasta 1970-luvun alussa. Aluksi keskityttiin tutkimaan sitä, mikä tekee yksittäisestä ihmisestä kiusaamisen kohteen.

Seuraavaksi tutkijat yrittivät selvittää onko kiusaajissa samoja nimittäjiä kuin kiusatuissa. Tiettyjä suuntaviivoja on löydetty, mutta mitään selkeitä yhteisiä tekijöitä ei ole pystytty osoittamaan. Kuka tahansa voi siis periaatteessa olla kiusaaja tai kiusattu.

Kiusaamisen tutkiminen ryhmäilmiönä, pääsääntöisesti kouluissa, on tutkimisen kolmas aalto. Ilmiön osapuoliksi nähdään tekijät, uhrit ja lisäksi ryhmän muut jäsenet ovat osa kokonaisuutta.

Oletko kiusaaja tietämättäsi?

Sara Hellsten haluaa viedä keskustelun uudelle tasolle ja haastaa meidät kaikki kantamaan vastuun omasta toiminnastamme.

Lapsen kohtaaminen empaattisesti on paras tapa opettaa lapselle empatiaa, uskoo Hellsten. Monet nykyajan kasvattajat käyttävät uhkauksia, rangaistuksia ja sanktioita. Näillä keinoilla on kyllä vaikutuksia lapsiin, mutta empatiaa he eivät opi tällä tavoin.

Nonviolent Communication (NVC) on vuorovaikutusmenetelmä, jolla kommunikoidaan rakentavalla ja empaattisella tavalla. Nyky-yhteiskunnassamme on pulaa empatiasta, sanoo Sara Hellsten, joka on innokas NVC:n puolestapuhuja.

- NVC:n avulla oppii ottamaan vastuun omista tunteistaan sekä tunnistamaan ja tyydyttämään omat ja muiden tarpeet rakentavalla tavalla. Meillä on paljon opittavaa yksilö- ja yhteiskuntatasolla. Kehittymällä ihmisinä saamme ehkä paremman otteen kiusaamisesta ilmiönä, sanoo Sara Hellsten.